

ŠILAINIŲ SODAI

KARINIO PAVELDO PRIĖMIMAS IR PRITAIKYMAS VIETOS BENDRUOMENĖS REIKMĖMS

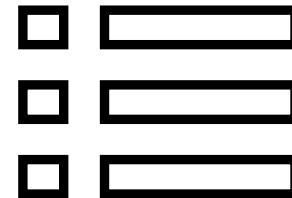
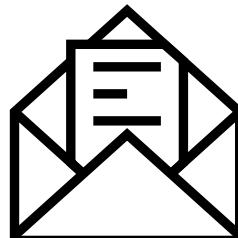
KARINIO PAVELDO PRIĖMIMAS
IR PRITAIKYMAS VIETOS
BENDRUOMENĖS REIKMĖMS

Logotipo kūrėja Kotryna Ražinskaitė

Dokumentą parengė Evelina Šimkutė
ir Rūta Lukošiūnaitė

Projekto „Šilainių Sodai“ Komanda:
Evelina Šimkutė
Rūta Lukošiūnaitė
45 Sodininkai

2019 metų Gruodis
Šilainiai, Kaunas, Lietuva

PROJEKTO KOMANDOS ŽINUTĖ

Dirbant kartu su Kauno Tvirtovės Parku, stengiamės pritaikyti VIII forto teritoriją visuomenės poreikiams. Šiemet pradėjome vystyti ir plėtoti veiklas, kurios skatina sveiką gyvenseną, fizinį aktyvumą ir bendruomenės užimtumą. Įkūrėme edukacinių lysvių erdvę su suoliuku ir pakeltomis lysvėmis, kur vyko jvairios dirbtuvės ir renginiai susiję su daržininkyste mieste. Įrengėme bendruomenės biliotekėlę, sodų teritorijoje vyko edukacijos bei sutartinių vakaras bičių tema. Pradėta kurti edukacinė medingų augalų pievelė. Bendruomenės dirbtuviu metu susikalėme laikinus laiptus ir mobilius baldus. Po truputį tvarkoma aplinka tampa tvarkingesnė ir prieinamesnė. Džiaugiamės, jog pavyko suburti bendruomenę, besidominčią ir norinčią prisijungti skaičius sparčiai auga, todėl jau dabar planuojame, kaip kitais metais prasmingai įtraukti daugiau bendruomenės narių.

Kviečiame sekti mūsų veiklas Facebook paskyroje
www.facebook.com/silainiusodai/

TURINYS

Kauno tvirtovė, VIII Fortas ir Šilainiai.....	1
Sodininkystė Šilainiuose.....	2
Sodininkystės mieste pavyzdžiai.....	3
Sodininkystės mieste nauda.....	4
Šilainių sodų vizija 2019 metais.....	5
2019 metų apžvalga.....	6
2019 metų prisiminimai.....	7
Proceso planas 2019 metais.....	8
VIII Forto ir Šilainių Sodų nuotrauka iš viršaus....	9

KAUNO TVIRTOVĖ

Kauno tvirtovė – tai gynybinių įtvirtinimų sistema, pastatyta Kaune ir jo apylinkėse 1882–1915 metų laikotarpiu turėjusi apginti vakarinę Rusijos imperijos sieną. Kauno tvirtovės praeitis ir palikimas turi svarbū idėjinį, patriotinį ir ideologinį krūvį. Kaip ir visi militariniai paveldo objektai, jie tampa bloguoju paveldu, nes kelia asociacijas su karu, žūtimis, praradimais ir žmogiškosiomis tragedijomis. Yra manoma, kad tokio svetimo paveldo tvarkymas gali pasitarnauti formuojant naują, tolerantišką ir taikią Europos kultūrą. Vietinės bendruomenės, tvarkydamos tvirtoves užmezgą su jomis emocinį ryšį. Tokiu būdu neigiamas ideologinis krūvis yra neutralizuojamas, objektai baigia savo karinę tarnybą ir tampa istorijos ir architektūros paminklais, istorinio ir kultūrinio paveldo dalimi.

Informacija iš „Kauno tvirtovės regioninis parkas 2016 konceptcija“

VIII FORTAS

1890 metais pradėti statyti Linkuvos gynybiniai įtvirtinimai, kurių pagrindą sudarė VIII fortas, vėliau įjungtas į modernią vienitą gynybinę sistemą. Šiuo metu VIII fortas aplieistas, dėl drenažo gedimo didžiuma joapsemta. VIII Forto teritorijoje siekiama parko pobūdžio veikla. Tai Meno fortas. Šis fortas priskirtinas ekstensiui fortų grupei, nenumatant didelių investicijų, tačiau nuolat vystant veiklą forto viduje ir prieigose: gali būti įrengti suoliukai ir estrada vėtinės bendruomenės veikloms, o visuomeninė forto įgula galėtų turėti patalpas forto kareivinėse, padarant atskirą jėjimą iš kaponierius pusės. Nelegalūs daržai iš principo nekenkia fortui, tačiau turi būti įteisinti, juose galėtų būti draudžiamą pastatų statyba ir aukštaugiu medžių kultivacija, o egzistuojantys takai iš šiaurės pusės turėtų būti įrengti patogiai.

Informacija iš „Kauno tvirtovės regioninis parkas 2016 konceptcija“

ŠILAINIAI

Pradėti statyti 1984 m Šilainiai – naujausias ir didžiausias mikrorajonas Kauno mieste. Šiame rajone dominuoja daugiaubciai blokiniai namai, čia gyvena apie 50 tūkstančių žmonių. Rajonas vadinamas "miegamuju", Jame trūksta sutvarkytų visuomeninės paskirties, bendruomeninių erdvų. Apleistos Sargėnų dvaro, Veršvo kraštovaizdžio drautinio teritorijos, 2018 m. tvarkomas Santarvės parkas, vienintelė nekomercinė bendruomenės susibūrimo vieta – Kauno miesto savivaldybės Vinco Kudirkos viešoji biblioteka, Šilainių filialas.

Tuo tarpu Šilainiuose aktyviai veikia senjorų bendruomenės – vyksta tradicių švenčių minėjimai, susitikimai, vakaronės. Nuo 2015 m. rajone yra vykdoma "Šilainiai Project" – kūrybinė iniciatyva, kurioje daugiausia dėmesio skiriama aktyviams skirtingu bendruomenės grupių būrimui naudojant įvairius kūrybinius procesus – rengiant kraštotorinius pasivaikščiojimus, fotografijos dirbtuves, parodas, menininkų rezidencijas, pokalbius ir renginius netradicinėse vietose.

SODININKYSTĖ ŠILAINIUOSE

Namaža dalis gyventojų į Šilainius atsikėlė iš mažesnių miestelių, kuriuose sodininkystė yra neatsiejama gyvenimo dalis. Gyvenant daugia butyje to labai trūko. Naujakuriai pastebėjo VIII Forto teritoriją, kuri yra netoli Baltijos g. daugia bučių. Teritorija buvo itin apleista, apaugusi krūmais ir sasnovskio barsčiais. Naujakuriai šią teritoriją émė tvarkyti, pasodino ažuolų bei vaismedžių, émė kurtis Šilainių bendruomenės sodai. 1999 m visas forto užnugaris buvo pilnas sodininkų auginančių daržoves, vaisius bei uogas savo šeimoms. Susiformavo glaudi bendruomenė, buvo švenčiamos tradicinės šventės.

Bégant metams daugelis sodininkų pasieké pensijinių amžių ir sodininkystė jiems tapo kone vieninteliu užsiémimu šiltuoju metų laiku. Padaugėjus vagysčių skaičiui, sodininkai pradėjo jaustis nesaugiai. Dalis sodininkų nebegalėjo testi sodininkystės dėl pablogėjusios sveikatos. 2018 metų pavasarį norėta sodininkus iškeldinti. Vasaros metu buvo padegti šilnamai. Sodininkai jaučiasi išbauginti, tačiau jiems ši vieta yra brangi ir jie nori testi sodininkystę nepaisant fakto, kad VIII Forto vizija nėra aiški.

2018 m. rudenį bendradarbiaujant VšĮ "Kauno virtovės parkas", Asociacijos "Kauno Tvirtovė" VIII Forto įgulai, Šilainių senjorų sodininkų bendruomenei, Šilainių seniūnaičiui Jonui Marcinkui ir "Šilainiai Project" pradėtas darbas formuojant ilgalaikę VIII Forto ir sodų ateities viziją, vyksta susitikimai su sodininkais, užrašoma sodų istorija, ruošiami planai norint išsaugoti ir palaikyti bendruomenės sodus Kauno VIII forte.

1900 - Pastaciūs VIII Fortą jo apylinkėse dominavo žemdirbystė ir pavieniai namai.

1984 - Pradėjus statyti Šilainius dirbamos žemės plotai éme mažėti tačiau augant gyventojų skaičiui žmonės pradėjo sodininkauti VIII Forto teritorijoje taip išlaikydami ryšį su gamta ir maistu.

2018 - Sodininkystė VIII Forto teritorijoje išgyveno krizę dėl neefektyvios informacijos sklaidos bei bendravimo ir vieningos vizijos stokos.

„Sodininkauju, nes tai sveikata, mankšta. Malonu pasidžiaugti savo užaugintomis daržovėmis.“
Teresė, 67 m.

„Myliu žemę. Kai šilta, kasdien būnu apie keturias valandas. Grynas oras. Ten pasiliu, atsigaunu. Soduose aš prasiilginu gyvenimą.“
Senjorė Ona – Zita

„Čia galiu pabūti gamtoje, paklausyti kaip čiulba paukščiai, žydi obelys, slyvos, padésédet, pailsét ant žolés, pabendraut su "kolegom" daržininkais.“
Ona, 71 m.

Baterijos Urbanistinė Ferma / Niujorkas / USA

„The Battery“ (Baterija) – tai viešasis parkas užimantis 10 hektarų teritoriją pietinėje Manheteno salos krantinėje Niujorko mieste. Parkas ir aplinkinės teritorijos yra pavadintos artilerijos baterijų vardu, kurios čia stovėjo, kad apsaugotų gyvenvietę iškūrīsią už jų. Baterijos Urbanistinė Ferma yra edukacinė ferma, kurioje Niujorko miesto moksleiviai, gyventojai ir lankytojai gali susipažinti su tvaria sodininkyste, mėgautis organiškai užaugintu bei šviežiu maistu ir praplėsti žinias aplinkosaugos srityje. 2011 metais ši ferma buvo įkurta atsižvelgusi į 8 moksleivių prašymą sukurti daržovių sodą. Šis sodininkystės projektas dabar kasmet įtraukia virš 5000 moksleivių iš daugiau kaip 100 mokyklų. Šiame projekte taip pat dalyvauja daugybė savanorių, kurie kasmet užaugina tūkstančius kilogramų daržovių, vaisių, žolelių, grūdų ir gėlių.

<http://thebattery.org/destinations/urban-farm/>

Lasnaide Vejos Sodas / Talinas / Estija

Lasnaide asociacija buria žmones, kurie nori aktyviai prisidėti prie savo gyvenamosios vietas ir apylinkių gražinimo bei gerinimo. Organizacija siekia kurti aukštos kokybės į žmogų orientuotas gyvenamąsias erdves. Vejos sodas (Originalus pavadinimas: Laagna aed) tai vienas iš asociacijos projektų skatinantis sodininkystę miesto erdvėse ypač vejose prie daugiaubocių.

<https://lasnaidee.ee/laagna-aed/>

Aleksandrijos Atvirasis Sodas / Tartu / Estija

Aleksandrijos atvirasis sodas (Originalus pavadinimas: Aleksandri Avatud Aed) yra pavyzdys, kad galima ekonomiškai ir bendruomeniškai valdyti miestą. Tai jau antras panašus projektas vykdytas šiame mieste. Pirmasis projektas tai Vaško bendruomenės sodas (Originalus pavadinimas: Vaksali kogukonna aed), kurio tikslas buvo parodyti, jog net ir per trumpą panaudojimo laiką aplista erdvė galiapti bendruomenės gyvenimo centrū. Organizatorių tikslas yra jkurti kuo daugiau tokijų sodų visame Tartu mieste.

<https://www.facebook.com/AleksandriAvatudAed/>

SODININKYSTĖ NAUDINGA ŽMOGUI

MAISTAS: Šviežias, sezoniškas, organiškas, maistingas.

ĮPROČIAI: Maisto pasirinkimas pagal sezoniškumą, patobulinti mitybos įpročiai, judėjimas lauke.

SVEIKATA: Sumažinta nutukimo ir su nutukimu susijusių ligų rizika, kraujospūdžio mažinimas dėl buvimo lauke, fizinė sveikata, streso mažinimas, psichinė sveikata, gamtos terapija, laisvės ir laimes jausmo didinimas.

BENDRUOMENIŠKUMAS: Jautimasis dalimi bendruomenės, nusikalstamumo prevencija, užimtumo didinimas visoms skirtingo amžiaus ir socialinėms grupėms.

EKONOMIKA: Savo maisto auginimas taupo namų ūkio išlaidas, dėl geresnės sveikatos mažėja išlaidos vaistams ir medicininei priežiūrai, nemokama gamtos terapija, nemokama edukacija.

EDUKACIJA: nauji įgūdžiai, pagerinta koncentracija, plečiamos žinios apie maistą, gamtą ir žmogaus poveikį aplinkai, planavimo, problemų sprendimo, sąmoningumo ir kūrybiškumo ugdymas.

SODININKYSTĖ NAUDINGA MIESTUI

MIESTO ŪKIS: Mažinamas išvežamų atliekų kiekis dėl kompostavimo ir naudojančios žymiai mažesnins pakuočių kiekis, neteisėto šiukšlinimo mažinimas.

SAUGUMAS: Mažinamas nusikaltimų skaičius, užtikrinta saugi aplinka, skatina žmonių bendravimą taip mažinama socialinė atskirtis.

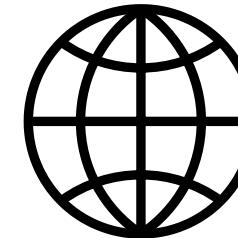
MIESTO TURTAS: Efektyvus žemės panaudojimas, keliamas turto vertė.

SOCIALINIAI REIKALAI: Teritorijų tvarkymas mažina alkoholio ir narkotikų vartojimą, kuriama pasirinkimų įvairovė laisvo laiko praleidimui, didinamas žmonių matomumas ir tarpusavio ryšių užmezgimo galimybės.

MIESTO DARNUMAS: Mažinamas šilumos salos efektas, lėtinamas vandens nutekėjimas, dirvožemio reabilitacija, didinamas maisto sistemos atsparumas.

EKONOMIKA: Smulkaus verslo inkubatorius stimuliuojantis vietinę ekonomiką.

ŠVIETIMAS, KULTŪRA IR SPORTAS: Kuriama nauja erdvė įvairiems renginiams ir programoms.

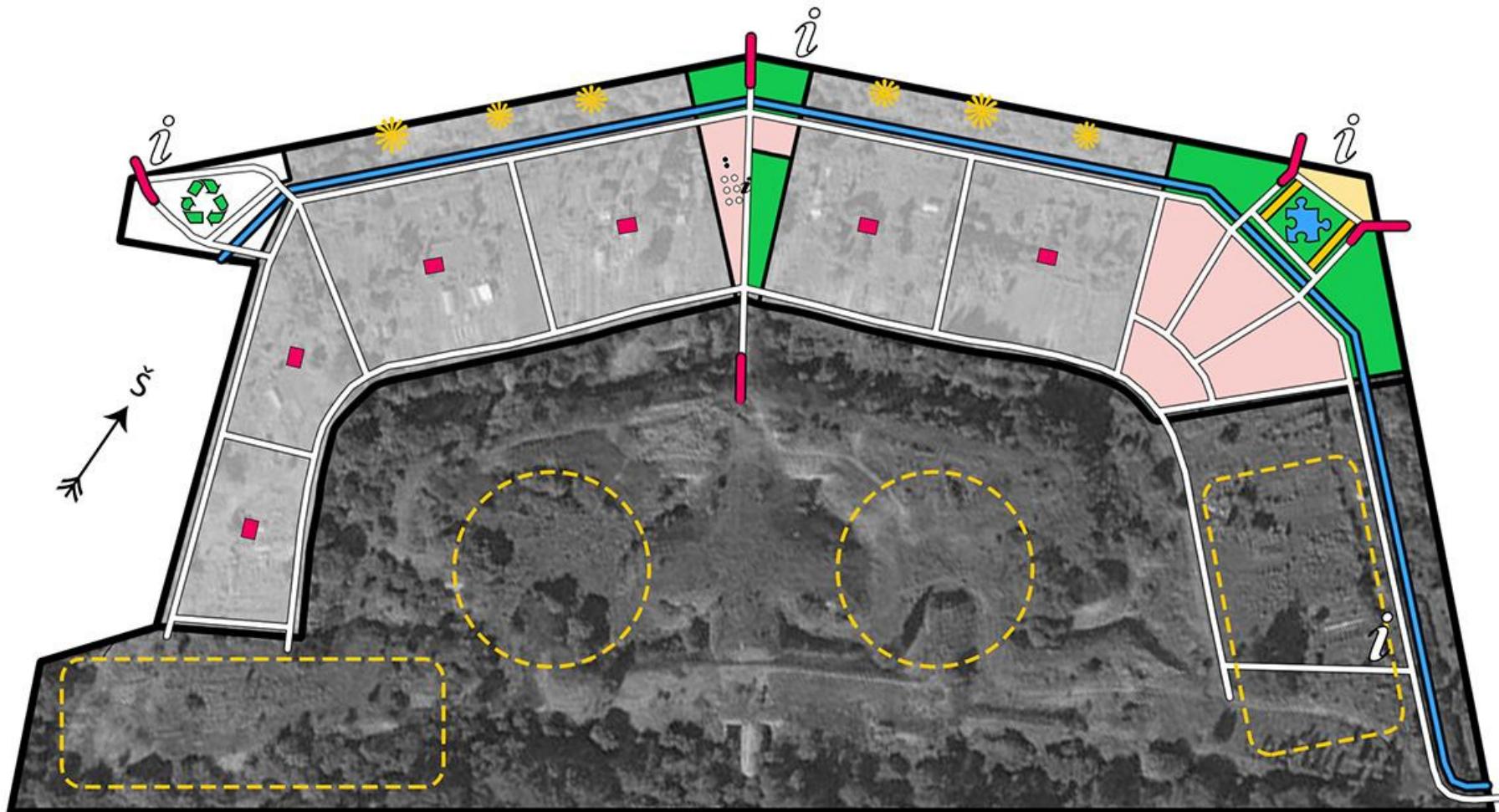
SODININKYSTĖ NAUDINGA PASAULIU

Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi tikslai:

1. Panaikinti skurdą
2. Panaikinti badą
3. Gera sveikata ir gerovė
4. Kokybiskas išsilavinimas
5. Lyčių lygybė
6. Švarus vanduo ir higiena
7. Prieinama ir švari energija
8. Deramas darbas ir ekonominis augimas
9. Pramonė, inovacijos ir infrastruktūra
10. Sumažinti nelygybę
11. Darnūs miestai ir bendruomenės
12. Atsakingas vartojimas ir gamyba
13. Sušvelninti klimato kaitos poveikį
14. Gyvybė vandenye
15. Gyvybė žemėje
16. Taika ir teisingumas, stiprios institucijos
17. Partnerystė įgyvendinant tikslus

Sodininkytės naudingumas yra labai kompleksiškas ir įvairus, todėl tikime, jog atsakingai valdomas procesas prisiđes įgyventiniant visus Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi tikslus.

ŠILAINIŲ SODŲ VIZIJA 2019 METAIS

TAKELIAI
LAIPTAI
ČIUOŽYKLOS
KANALAS

INFORMACINĖS LENTOS
SODŲ BRANDUOLIUOKAI (1)
ŠEIMOS ZONA
EDUKACINĖS LYSVĖS

“BIČIŲ ROJUS”
RŪŠIAVIMO TAŠKAS (2)
• KOMPOSTO DĒZÉS

POILSIO ZONOS
SOCIALINIO VERSLO ZONA
EDUKACINĖS ZONOS
RENGINIŲ ZONOS

(1) - Kiekvienoje sodų zonoje bus įrengtos jrankių saugojimo dėžės ir prieglobstis nuo lietaus bei kairties saulės.
(2) - Čia bus skatinama neštis sodininkams neberekalingas medžiagos bei jrankius. Teritorija ir sunėšti lobiai bus nuolatos peržiūrimi, tvarkomi ir greitai panaudojami.

2019 METŲ APŽVALGA

KOMANDA

Evelina Šimkutė

Projekto koordinatorė, šilainiškė, inicijuojanti edukacines ir kultūrines veiklas bei komunikujanti sodų kasdienes istorijas. Evelina palaiko nuolatinį bendradarbiavimą su projekto partneriais.

Rūta Lukošiūnaitė

Architektūros technologė, dizainerė ir darnaus vystymosi specialistė, šiuo metu gyvenanti Švedijoje. Rūta padeda vystyti sodų veiklos strategiją bei planuoja ir projektuoja edukacių lysvių erdves.

689

Savanoriško darbo valandos

54 VEIKLOS

- 22 Sodų teritorijoje įvyko įvairios visiems atviros veiklos: edukacijos, dirbtuvės, ekskursijos, talkos bei kultūriniai renginiai.
- 23 Projekto tikslams įgyvendinti vykdėme uždaras/vidines projekto veiklas: susitikimai, pristatymai, konsultacijos.
- 7 Projekto pristatymai visuomenei renginiuose Kaune ir Vilniuje.
- 2 Įvykdėme pilotines išvažiuojamąsių edukacijas.

613 DALYVIŲ

- 8 Edukacių lysvių dalyviai.
 - 45 Šilainiškiai miesto sodininkai.
 - 560 Atviruose renginiuose dalyvavo virš 560 žmonių.
- Dalyvių amžius nuo 2 iki 82 metų.

343 APIE MUS

- 8 Straipsniai
- 1 Televizijos reportažas
- 1 Radijo reportažas
- 333 Socialiniuose tinkluose mus seka 333 žmonės

PARTNERIAI

KAUNO
TVIRTOVĖS
PARKAS

BENDRAMINČIAI

LASNA!DEE

MIESTO
LABORATORIJĄ

Cool Ūkis

ANTAKALNIO DARŽAS

Ši sezoną mus dalinai finansavo:
81% Lietuvos Kultūros Taryba
19% Projektas "Darni Europa visiems"

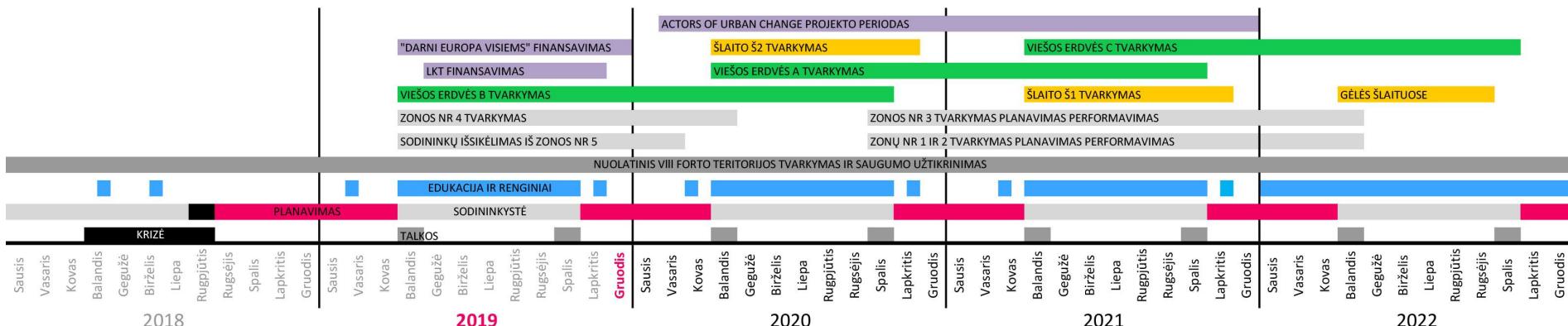
Metų pabaigoje buvome atrinkti
dalyvauti "Actors of Urban Change"
2020-2021 programoje.

Šilainių sodai - tai darnios sodininkystės vieta Kauno Tvirtovės parko VIII forto slėnyje.
Čia gera kartu auginti maistą, dalintis žiniomis ir puoselėti sveikatą.

PROCESO PLANAS 2019 METAIS

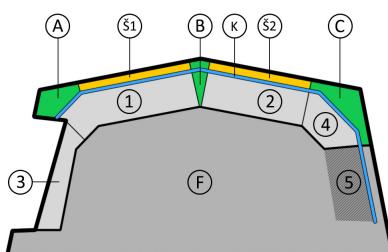
- Bendradarbiavimo pradžia.
- Komandos narių paieška.
- Sodininkų įtraukimas.
- Sodų istorijos užrašymas.
- Susitikimai su sodininkais.
- Pokalbiai su sodininkais.
- Sodininkystės poreikio užfiksavimas.
- Bendravimas su VIII Forto įgula ir Kauno Tvirtovės parku.
- Egzistuojančios informacijos rinkimas.
- Problemų identifikacija.
- Tikslų išsikelimas.
- Interesų koordinavimas.
- Pirmieji sodų matavimai.
- Egzistuojančių sodininkų sąrašo sudarymo pradžia.
- Idėjų rinkimas.
- Pirmasis preliminarus planas.
- Preliminarus proceso eigos planas.
- Plano ir proceso eigos pristatymas.

- 2019 metų proceso detalizavimas.
- 2019 metų valymo darbų planavimas ir aptarimas.
- Teisiams sodų matavimai ir sodininkų sąrašo pildymas.
- Dirbtuvės: Sodukų dydžiai.
- Tyrimas: Sodukų dydžiai.
- Dirbtuvės: Sodų taisykėles.
- Tyrimas: Sodų taisykėles.
- DAROM 2019 plano sudarymas ir patvirtinimas.
- Sodų taisyklių tvirtinimas.
- Sodų dydžių tvirtinimas.
- Balandžio 6d. Susitikimas bibliotekoje.
- DAROM 2019
- Projekto "Edukacinės lysvės" pradžia.
- Pastatytos 6 edukacinės lysvės.
- Vykdoma sodininkystė.
- Tarptautinis bendradarbiavimas.
- Projektas "Šilainių Bitės"
- Sodininkų kėlimasis iš zonos Nr 5.
- Šiltinamių išardymo darbų pradžia.
- Laiptų tvarkymas.
- Partnerių paieška.
- Finansavimo parašų teikimas.
- Metų analizė.
- 2019 metų analize pagristi plono ir proceso keitimai.
- Pasiruošimas naujų narių priėmimui.

- 1 ir 2 zonų planavimas.
- Edukaciinių lysvių plėtra.
- Naujų narių įtraukimas į edukaciinių lysvių veiklas.
- Projekto "Actors of Urban Change" pradžia.
- DAROM 2020
- Pažintiniai renginiai.
- Didelis koncentravimasis į šlaityt tvarkymą.
- Laipčių tvarkymas ir ilgaaliko sprendimo paieška.
- Rampų idėjos analizavimas.
- Viešųjų erdvų A, B ir C detalus planavimas.
- Kanalo ir vandens sistemos prieinamumas.
- Partnerių paieška.
- Bendradarbiavimo su universitetais galimybų paieška.
- Finansavimo parašų teikimas.
- Metų analizė.

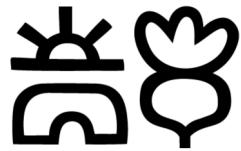
- 2020 metų analize pagristi plono ir proceso keitimai.
- Parama sodininkams.
- Projekto vienimimas.
- Edukacinės programos plėtra į 4 zoną.
- Visos teritorijos tvarkymas ir priežiūra.
- Viešųjų erdvų tobulinimas.
- Šlaity transformacija į bičių rojų.
- Bitininkystės projekto pradžia.
- Kultūriniai renginiai.
- Projekto veiklos analizė.
- Pasiruošimas 2022 metų veikloms.

- Tęsiama visa 2019 - 2021 metais sėkmingai vykdyta veikla.
- Projekto ištvirtinimo metai.
- Projekto vienimimas ir populiarinimas.
- Įtraukiančių renginių organizavimas.
- Intensyvi edukacinė programa.
- Socialinio verslo plėtra.
- Konferencija apie miestų sodininkystę ir jos naudą.
- Lapkičio mėnesį organizuoti susitikimus su sodininkų grupėmis ir rinkti informaciją kaip intensyvi kultūrinė veikla ir renginių gausa veikia sodininkystė ir sodų teritorijos kokybę bei atmosferą.
- Tolimesnių veiklų planavimas ir pasiruošimas naujam periodui, kuriame didelis dėmesys bus kreipiama į socialinio verslumo ugdymą.

VIII Fortas ir Šilainių Sodai 2019 m. Nuotrauka: 360 Lietuva

ŠILAINIŲ SODAI

KARINIO PAVELDO PRIĖMIMAS
IR PRITAIKYMAS VIETOS
BENDRUOMENĖS REIKMĖMS

www.facebook.com/silainiusodai
#silainiusodai
#silainaigardens

2019 metų Gruodis
Šilainiai, Kaunas, Lietuva